

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 18 · MATURA USTNA 2027–2028

SATYRY KRASICKIEGO · KONTEKST: MORALNOŚĆ PANI DULSKIEJ GABRIELI ZAPOLSKIEJ

ŚMIEJESZ SIĘ Z SIEBIE

Pytanie jawne 18: „Wady ludzkie w krzywym zwierciadle satyry. Omów zagadnienie na podstawie znanej Ci satyry Ignacego Krasickiego. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Wybraną satyrą jest *Pijaństwo*.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Brak umiaru, szukanie wymówek, obłudę i pustą gadaninę o sprawach publicznych. Satyra ośmiesza te zachowania, by skłonić do samokrytyki.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

Krasicki w satyrze pokazuje ludzkie wady w krzywym zwierciadle: śmiesz po to, by czytelnik rozpoznał w nich siebie i się zawstydyził.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Krasicki i Zapolska używają śmiechu jak lustra — „Moralność pani Dulskiej” pokazuje, że hipokryzja przetrwała epokę oświecenia.

PLAN ODPOWIEDZI KROK PO KROKU

1. Nazwij wady i cel satyry: Jakie wady Krasicki pokazuje oprócz samego nadmiernego picia?
2. Ułóż wymówki w kolejności: Jak bohater uzasadnia kolejne sięganie po alkohol?
3. Zauważ kontrast słów i czynów: Co mówi pan Jędrzej, a co robią uczestnicy uczty?
4. Odczytaj patriotyczne przemowy: Dlaczego rozmowy o Olkuszu, Inflantach i naprawie państwa brzmią w satyrze śmiesznie?
5. Wyjaśnij puentę: Co robi bohater po wysłuchaniu pouczenia o skutkach pijaństwa?
6. Porównaj z Dulską: Co łączy bohaterów Krasickiego z panią Dulską, choć ich wady nie są identyczne?

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Nazwij wady i cel satyry — Jakie wady Krasicki pokazuje oprócz samego nadmiernego picia?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Brak umiaru, szukanie wymówek, obłudę i pustą gadaninę o sprawach publicznych. Satyra ośmiesza te zachowania, by skłonić do samokrytyki.

2. Ułóż wymówki w kolejności — Jak bohater uzasadnia kolejne sięganie po alkohol?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Najpierw pije w imieniny żony. Następnego dnia trunek ma mu pomóc na dolegliwości. Gdy przychodzą goście, powołuje się na gościnność, a przy obiedzie na trawienie. Każdy powód brzmi drobno, ale razem tworzą mechanizm usprawiedliwiania nawyku.

3. Zauważ kontrast słów i czynów — Co mówi pan Jędrzej, a co robią uczestnicy uczty?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Jędrzej chwali trzeźwość, a przy stole znika jedna butelka po drugiej. Właśnie sprzeczność deklaracji z zachowaniem buduje ironię.

4. Odczytaj patriotyczne przemowy — Dlaczego rozmowy o Olkuszu, Inflantach i naprawie państwa brzmią w satyrze śmiesznie?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Goście mówią jak mężowie stanu i wyobrażają sobie wielkie reformy, lecz coraz więcej piją. Rozmowa kończy się kłótnią i uderzeniem butelką. Duma ze słów kontrastuje z brakiem rozsądnego działania.

5. Wyjaśnij puentę — Co robi bohater po wystuchaniu pouczenia o skutkach pijaństwa?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Zapowiada, że idzie napić się wódki. Wie, jakie szkody przynosi nawyk, a mimo to go powtarza. Zaskakujący finał silniej demaskuje wadę niż samo moralizowanie.

6. Porównaj z Dulską — Co łączy bohaterów Krasickiego z panią Dulską, choć ich wady nie są identyczne?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Rozbieżność między deklaracją a czynem. U Krasickiego chwali się trzeźwość i troskę o kraj, a pije i kłóci. Dulska głosi moralność, lecz toleruje romans syna z Hanką, dopóki można go ukryć, i obawia się przede wszystkim skandalu. W obu utworach komizm odśmiania obłudę.